

Notat til dagsorden for udvalgets 1. møde den 4. marts 2010

Indhold:

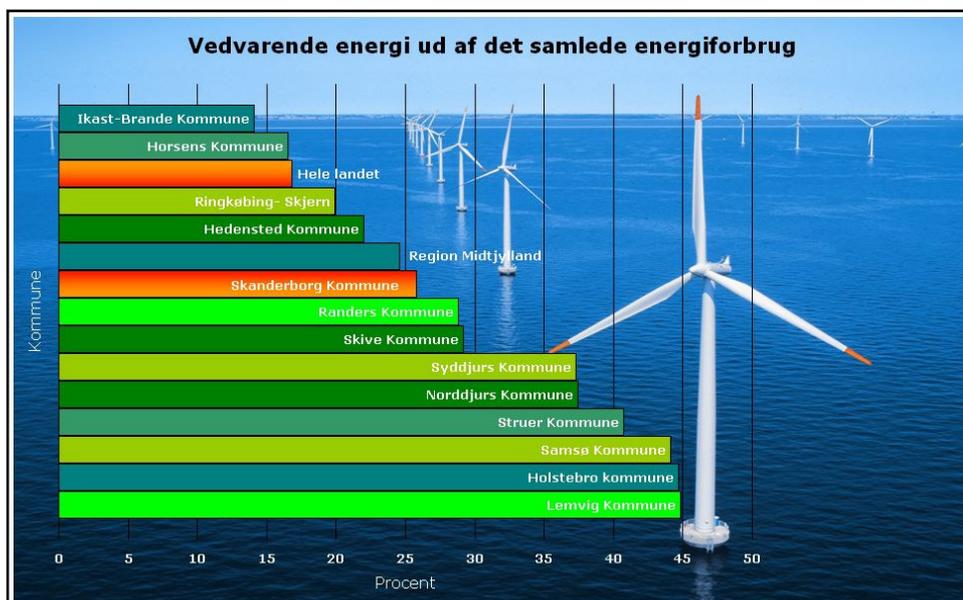
Ad punkt 2 på dagsordenen	side 1
Ad punkt 3 på dagsordenen	side 5
Ad punkt 4 på dagsordenen	side 7

Ad punkt 2 - Status og gældende målsætninger for Regionen inden for klima, energi og miljø

Status og mål for vedvarende energi

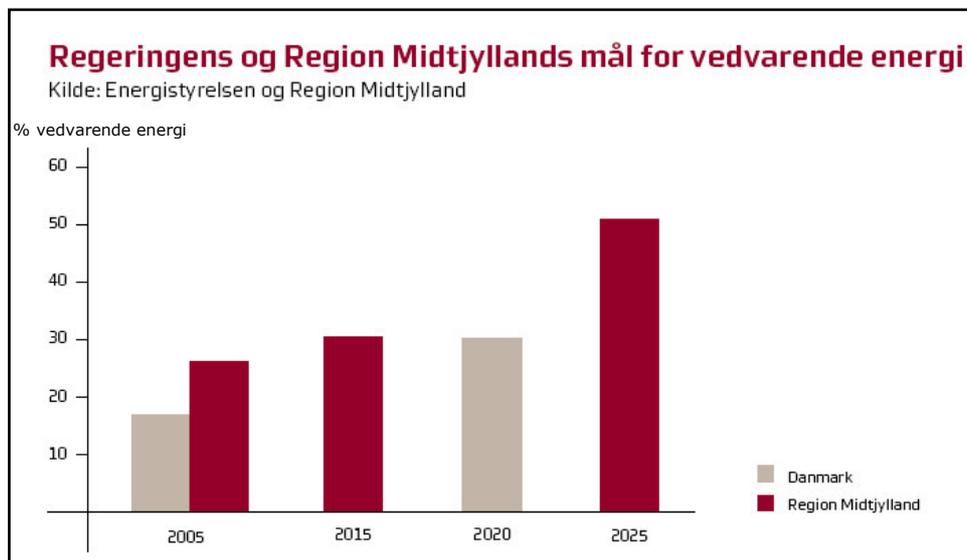
Med en målsætning om at give regionens kommuner et godt udgangspunkt for igangsætning af initiativer inden for vedvarende energi, fik Region Midtjylland i 2008, i samarbejde med 13 ud af regionens 19 kommuner, udarbejdet energiregnskaber for året 2007.

Regnskaberne viser generelt, at kommunerne står meget forskelligt med hensyn til andelen af vedvarende energi. Årsagen hertil ligger først og fremmest i, at den aktuelle fordeling af vindkraft, affaldsforbrændingsanlæg og kraftvarmeanlæg, og de deraf følgende muligheder for erstatning af fossile brændsler med vedvarende brændsler, er forskellige, kommunerne imellem.

Regional Udvikling planlægger en opdatering af energiregnskaberne i 2010/11. Ud over at denne opdatering giver mulighed for at måle på udviklingen, er tanken, at regnskaberne skal dække alle kommunerne i Regionen, samt at energiregnskaberne opgraderes til egentlige klimaregnskaber.

Med en meget stor andel af vedvarende energi ud af den samlede produktion af energi ligger Region Midtjylland allerede i dag over EU-målsætningen for 2020 (20 %) og tæt på det nationale mål for 2020 (30 %). Det er en position, som Region Midtjylland udnytter til at opstille endnu mere ambitiøse mål. Nedenstående figur viser Region Midtjyllands mål sat op mod de nationale mål.

Vækstforums megasatsning på energi og miljø – vision og mål

Vækstforum har i 2007 vedtaget en erhvervsmæssig megasatsning på energi- og miljøområdet.

Gennem satsningen på energi- og miljøområdet har Vækstforum sat fokus på én af regionens centrale styrkepositioner og opstillet tre overordnede mål:

- Regionens energi- og miljøerhverv skal udvikles og væksten øges.
- Vedvarende energi skal udgøre mindst 50 % af regionens samlede energiforbrug i 2025.
- Anvendelsen af vedvarende energi skal ske med fokus på også at opnå fordele for klima og miljø.

Vision og mål for denne satsning fremgår af folderen *”Region Midtjylland som energi- og miljøteknologisk foregangsregion”*.

Megasatsningen fokuserer på at skabe rammerne for udvikling af fremtidens bæredygtige energisystem. Udvikling og demonstration af konkrete innovative teknologier og metoder udgør et væsentligt element i satsningen. Der forventes en effekt af satsningen på to niveauer:

På forholdsvis kort sigt (0 – 5 år) bliver eksisterende virksomheder styrket gennem samarbejder om konkrete projekter, ligesom der her og nu demonstreres teknologi til forbedring af Regionens energiforsyningsituation og miljø.

På længere sigt (5 – 15 år) forventes effekten at blive, at Regionens virksomheder, vidensinstitutioner mv. har særlige erfaringer med afprøvning af ny teknologi i konkrete demonstrationsprojekter, som vil sikre virksomhederne gode forudsætninger for at agere i nye forretningsområder på et globalt marked, der fremover vil efterspørge innovative teknologier og metoder til håndtering af fremtidens energi-, ressource-, klima- og miljøudfordringer.

Hidtil har megasatsningen fokuseret på vedvarende energi og deraf afledte miljøspørgsmål. Fremadrettet arbejder Regional Udvikling på at indsatsen på miljøområdet forstærkes, således at miljøområdet (f.eks. spildevand, affald, drikkevand, ressourceudnyttelse) får samme fokus som energiområdet. Den bredere indsats vil som udgangspunkt omfatte de energi- og miljøforhold, som populært omtales med begrebet 'cleantech'.

Den Regionale Udviklingsplan 2008 – vision og mål for energi, miljø og klima

I den første Regionale Udviklingsplan, som blev vedtaget af Regionsrådet i 2008, er der opstillet følgende vision på energiområdet:

I 2030 udgør den midtjyske regions produktion af vedvarende energi mindst halvdelen af al energi, som bliver forbrugt i regionen. Den midtjyske region er blandt de førende regioner i Europa inden for forskning og innovation samt anvendelse af vedvarende energi. På sigt er regionen uafhængig af fossile brændstoffer som kul, olie og naturgas

Regionsrådet vil med baggrund i visionen:

- arbejde for at regionen udbygger sin erhvervsmæssige styrkeposition inden for energiområdet
- indgå i samarbejder om, på sigt, at gøre regionen uafhængig af fossile brændsler
- understøtte udviklingen og brugen af ren og ny energiteknologi ved drift af egne institutioner og kollektiv trafik, ved indkøb og ved byggeri
- arbejde for udpeging af testområde for store vindmøller
- arbejde for handlingsplan for byer i regionen, som kan fungere som udstillingsvindue

Den Regionale Udviklingsplan udarbejdes i et samarbejde mellem Regionen, kommunerne i Regionen og andre aktører. Planen er således en fælles vision for den regionale udvikling og kan danne grundlag for konkrete fælles initiativer.

Arbejdet med en revideret plan er netop igangsat med henblik på vedtagelse i Regionsrådet i efteråret 2012.

Lokal Agenda 21-strategi og handlingsplan 2009-2011

Landets regioner og kommuner skal udarbejde en lokal Agenda 21-strategi hvert fjerde år. Strategien skal angive, hvordan man lokalt kan bidrage til løsningen af de globale klimaforandringer og miljøproblemer.

Den første Agenda 21-strategi blev vedtaget af Regionsrådet i 2007 og indeholder Regionsrådets politiske målsætninger inden for indsatsområderne:

- Mindskelse af miljøbelastningen.
- Fremme af en bæredygtig regional udvikling.
- Inddragelse af befolkningen og erhvervslivet i det lokale Agenda 21-arbejde.
- Fremme af et samspil mellem beslutningerne vedrørende miljømæssige, trafikale, erhvervsmæssige, sociale, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige, kulturelle og økonomiske forhold.

Strategien omhandler såvel, hvorledes Region Midtjylland, som virksomhed, skal bidrage til en bæredygtig udvikling, som hvordan Region Midtjylland, i samarbejde med andre, kan bidrage til en bæredygtig udvikling i Region Midtjylland som geografisk område.

Strategien er konkretiseret i en Lokal Agenda 21 Handlingsplan 2009-2011, som blev vedtaget af Regionsrådet i 2009. Handlingsplanen retter fokus på Region Midtjylland som virksomhed – hospitalerne, institutionerne og regionshusene.

Indsatsen fokuseres på tre områder:

- Miljørigtig drift (bl.a. energi- og miljøledelse samt besparelser på el, varme og vand og reduktion af affald).
- Miljørigtigt og bæredygtigt byggeri.
- Miljørigtigt indkøb.

I bestræbelserne på at fremme rentable miljø- og energiprojekter på hospitaler, institutioner og regionshuse har Regionsrådet afsat en energi- og miljøpulje på 30 mio. kr. Puljemidlerne kan indgå som hel eller delvis finansiering af projekter og skal betales tilbage over en periode på op til 10 år.

Handlingsplanen lægger op til udarbejdelse af en samlet køreplan og ramme for indførelse af miljø- og energiledelse på hospitaler og institutioner. Som første led i køreplanen har Regionen i slutningen af 2009 indgået en aftale med Elsparefonden om elbesparelser på 4,5 % over tre år, svarende til strømforbruget i 450 husstande.

Med hensyn til byggeprojekter angiver handlingsplanen, at bæredygtighed skal indtænkes fra starten. Der skal således, når anlægssager forelægges Regionsrådet foreligge en beskrivelse vedr. overvejelserne om bæredygtighed og om energi- og miljøforhold.

På indkøbsområdet skal der udformes vejledninger og retningslinjer til sikring af inddragelse af bæredygtighed og miljø, hvor dette er relevant.

Endelig omhandler handlingsplanen indsatsen inden for:

- Energiforbrug og -forsyning i bygninger.
- Ressourceforbrug af vand, transport, varer, fødevarer mv.
- Affald og øvrige miljøpåvirkninger.

Region Midtjyllands største igangværende byggeprojekt er Det Nye Universitetshospital i Skejby. Der er udarbejdet en overordnet helhedsplan, som indeholder et delprojekt om miljø, "Miljøplan". Miljøplanen skal sikre, at der for planlægning, udførelse og drift defineres mål for bæredygtighed og fastlægges miljøstandarder på en række områder.

Ad punkt 3 - Orientering om igangværende projekter/initiativer i Regionen

Vækstforums handlingsplan for energi og miljø 2009-2012

Regionsrådet og Vækstforum har de kommende fire år afsat 20 mio. kr. årligt til medfinansiering af projekter og aktiviteter på energi- og miljøområdet. Vækstforums Handlingsplan for energi og miljø 2009 – 2012, som er en videreførelse af den første handlingsplan, blev vedtaget af Regionsrådet i 2009 og har følgende overordnede indsatsområder:

- Strategisk lederskab
- Energibesparelse og omstilling til vedvarende energi
- Biomasse - samspil mellem energi og miljø
- Teknologiudvikling
- Test og afprøvning

Vækstforum har nedsat et Råd for Energi- og Miljøteknologi, som blandt andet har til opgave at vejlede og give anbefalinger til vækstforum, vedrørende igangsætning af konkrete aktiviteter inden for indsatsområderne. Rådet, som repræsenterer en bred kreds af faglige eksperter på området, skal bidrage til at fastholde fokus og sikre den faglige kvalitet af de projekter, som igangsættes.

Via megasatsningen på energi- og miljø er der fra 2007 og frem til i dag bevilget midler til ca. 30 projekter, dækkende alle ovenstående indsatsområder, der skal bidrage til at styrke udviklingen af Region Midtjylland som energi- og miljøteknologisk foregangsregion.

Megasatsningen favner mange teknologier, fra udvikling af elbiler og brintkøretøjer, effektivisering af energiforsyningen, fleksibelt forbrug af el, anvendelse af biomasseressourcer i energiproduktionen til demonstration af bølgeenergianlæg.

Blandt andet har Regionen bidraget til et forsøg, hvor den biodiesel, der bliver produceret på DAKA's fabriksanlæg til produktion af 2. generations biodiesel, forsyner samtlige 65 tankstationer i Århus-området med en blanding af biodiesel og almindelig diesel. Derudover forsynes et antal busselskaber i Region Midtjylland. Der opnås derved vigtige erfaringer med lagring, blanding, distribution og anvendelse af biodiesel i stor skala, som vil gøre en fremtidig opskalering mere problemfrit.

Som et andet eksempel er der iværksat et program til støtte af teknologiudvikling i små- og mellemstore virksomheder, EnergiTEKmidt, med Væksthus Midtjylland som operatør. Gennem EnergiTEKmidt støttes virksomheder i deres udvikling af ny teknologi på energi- og miljøområdet til introduktion på markedet.

Eksempler på andre projekter og initiativer

Cliwat- Et Nordeuropæisk klimatilpasningsprojekt

I fremtiden kan vi i Danmark og Nordeuropa forvente mere nedbør om vinteren og mindre om sommeren. Samtidig forventes temperaturen og havniveauet at stige.

Region Midtjylland er sammen med 16 partner fra Tyskland, Holland, Belgien og Danmark i gang med et delvist EU finansieret projekt. Projektet er halvvejs i en 3-årig projektperiode. I øjeblikket udføres feltarbejde og analyser, som skal danne grundlag for vurdering af effekterne af fremtidens ændrede klimatiske forhold. Hovedvægten lægges på klimaændringernes påvirkning af grundvand og de nødvendige samfundsmæssige tilpasninger, som følge af de ændrede nedbørsmønstre.

Region Midtjyllands målsætning er primært at belyse konsekvenserne for udvaskningen fra vores mange jordforureninger og optimere driften af vores afværgepumpninger (udgift pr. år i dag 5,5 mio. kr.). Herudover undersøges jordforureningens effekt på grundvandskvaliteten i Horsens by.

Resultaterne i projektet vil give væsentlige input til brug for regionens og kommunernes overordnede planlægning af kommende erhvervsudvikling og byudvikling, da forhøjet grundvandsstand og havniveaustigning vil gøre mange arealer mindre egnede. For flere af de østjyske kystbyer vil det også give væsentlige problemer at skaffe det overskydende vand væk.

KIMONO

Via projektet belyses konsekvenserne af klimaforandringerne på jordforureningen i Horsens by. Den integrerede overflade- og grundvandsmodel vil kunne forudsige, hvad konsekvenserne er på en meget lille skala - altså svare på spørgsmålet: Hvad sker der med min ejendom i et fremtidigt klima? Hvilket vil være en stor hjælp i forbindelse med hvordan klimaforandringerne skal imødegås lokalt. Samtidig undersøges risikoen for udvaskning til naturen fra de mange forureninger i Horsens by.

Encorenetværket

Platform for regionspolitikere til at øge fokus på miljøet og sikre bæredygtig udvikling i Europa. Region Midtjylland er medlem af dette Europæiske regionsnetværk med fælles konference hvert andet år. Derudover mødes faglige følgegrupper, hvor Region Midtjylland deltager i Climate change gruppen. Næste møde i netværket med deltagelse af regionspolitikere fra Europa er den 10-12. juni 2010 i Olsztyn i Polen.

Eco-innovation

Vækstforums Innovationsstrategi skal med afsæt i samfundsmæssige udfordringer styrke innovationsevne og forretningsudvikling i det midtjyske erhvervsliv.

Der er bl.a. valgt at sætte fokus på klimaudfordringerne og særligt udfordringer i relation til vand og affald.

Konkret skal indsatsen indenfor affald i første omgang afdække, hvad der skal til, for at virksomheder finder det interessant at arbejde ud fra et Vugge til Vugge perspektiv. Vugge til Vugge perspektivet åbner for, at man på samme tid kan være miljøbevidst og fremme vækst. Perspektivet kan anvendes både i forhold til produktinnovation, procesinnovation og i forhold til byggeri og planlægning. Hensigten er, at afdækningen blandt virksomhederne skal føre til nye tiltag i regi af Væksthus Midtjylland.

I forhold til vandområdet er det intentionen at fremlægge 4 projekter for Vækstforum, der blandt andet inddrager spildevands- og oversvømmelsesproblematikker. Indsatsen tager afsæt i behov og udfordringer, som kommunerne sammen med vidensinstitutioner og rådgivere har identificeret og transformeret til innovationsspørgsmål på 6 workshops afholdt i løbet af efteråret 2009.

Ad punkt 4 - Drøftelse af temaer for udvalgets møder i 2010 (og 2011)

Følgende temaer vil være relevante for udvalgets møder i 2010, evt. 2011:

- Den fremtidige energiforsyning i Danmark - problemstillinger og udfordringer.
- Region Midtjyllands egne driftsopgaver (Lokal Agenda 21 arbejdet)
- Det Nye Universitetshospital i Skejby
- Lokale eksempler på klimatiltag (f.eks. Samsø Energi-Ø og Skive Energiby)
- Bioenergi, herunder biogas testanlægget i Foulum og Måbjerg Bioenergy
- Transportområdet, herunder biodiesel, elbiler mv.